

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Münire Erden*

ABSTRACT:

The purpose of this study is to determine attitudes of the students toward the teaching certificate courses. In this study, 174 students were selected as a sample selected from the students of the History, Turkish Language and Literature departments which they attended teaching certificate courses and students of the Science Education department of the Educational Faculty at Hacettepe University. Data were collected through a Likert type attitude scale. The results of the study showed that attitudes of the students did not change according to their sex, educational level of the parents. Attitudes of the students were affected by their wishes being teacher and their subject fields.

KEY WORDS:

Teacher Attitudes, Teaching Certificate.

ÖZET:

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının, öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumlarını belirlemektir. Çalışma öğretmenlik sertifikası derslerine devam eden, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih ve Türk Dili ve Edebiyatı öğrencileri ile Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Eğitimi bölümüne devam eden 174 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Veriler Likert tipi tutum ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğretmen adaylarının sertifika derslerine yönelik tutumları, cinsiyetlerine, anne ve babalarının eğitim durumuna ve bölümlerine göre değişmemektedir. Öğrencilerin tutumları, konu alanlarına ve öğretmen olma isteklerine göre ise farklılık göstermektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER :

Öğretmenlerin Tutumu, Öğretmenlik Sertifikası

1. GİRİŞ

Öğretmenin temel görevi öğrencilerde, okulun ve derslerin hedefleri doğrultusunda kalıcı izli davranış değişikliği meydana getirmektir. Öğretmenin bu görevini yerine getirebilmesi için hem hedeflerin kazandırılması için gerekli konu alanı bilgisine hem de geçerli öğrenme yaşantıları oluşturacak çevre düzenlemesini sağlayacak öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması gerekir. Bu iki farklı alanla ilgili davranışlarından birinden yoksun olan öğretmenlerden istenilen verimi elde etmek çok güçtür.

Ülkemizde öğretmen adayları, öğretmenlik mesleği ile ilgili temel davranışları Eğitim Fakülteleri tarafından açılan öğretmenlik sertifikası programında yer alan dersler yoluyla kazanmaktadırlar. Bu dersler öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlayan en önemli unsurlardan biri olmasına rağmen

öğrencilerin bu derslere gereken önemi vermedikleri, derslere isteksiz olarak katıldıkları gözlenmektedir. Oysa yapılan araştırmalar öğrencilerin belli bir derse yönelik duyuşsal özellikleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu, olumlu duyuşsal özelliklere sahip öğrencilerin derslerde daha başarılı olduğunu göstermektedir [1].

Öğrencilerin bir dersle ilgili duyuşsal özelliklerinin en önemli göstergelerinden biri tutumlarıdır. Tutum bireyin bir psikolojik objeye yönelik olumlu ya da olumsuz genel duyguları olarak tanımlanabilir [2]. Tutumlar bireyin tutum objesine yönelik davranışlarını yönlendiren, güdülenmeye hazırlayan önemli bir etmendir [3]. Bu nedenle öğretmen adayları öğretmenlik sertifikası derslerinden hoşlanıyorlarsa ya da tutumları olumlu ise dersi daha fazla çalışmaları, derslere istekle katılmaları ve başarılı olmaları beklenir.

Öğrencilerin belli bir derse yönelik tutumları öğrenci başarısında önemli rol oynamakla birlikte, bireyde belli bir objeye yönelik tutum oluşturmak ve var olan tutumu değiştirmek oldukça güçtür. Öğrencilerin tutumlarını değiştirebilmek için öncelikle hedef kitlenin özelliklerinin ve tutumlarının oluşmasına ve gelişmesine neden olan faktörlerin ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Bireyin belli bir objeye yönelik tutumunun gelişmesini açıklayan çeşitli kuramlar bulunmaktadır. Bunlardan davranışçı kuramcılara göre, birey pekiştirilen ya da ödüllendirilen davranışları daha sıklıkla gösterir. Bireyin hayatının ilk yıllarında anne ve babalar ödül ve cezalarla çocuklarının çevrelerindeki objelerle davranışlarını yönlendirirler. Böylece aileler çocukların çeşitli objelere yönelik tutumlarını oluşturmada önemli rol oynar [4]. Bu nedenle aile üyelerinin öğretmenlere ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu durumlarda çocuklarında tutumlarının olumlu olması beklenir.

Ülkemizde yapılan araştırmalar, öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin anne ve babalarının büyük bir kısmının eğitim düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir [5]. Bu ailelerin çocuklarının öğretmenlik mesleğini seçmesinin değişik nedenleri olabilir. Ancak elde edilen veriler, bu ailelerin en azından öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu biçiminde yorumlamak mümkündür. Çünkü, eğitim düzeyi düşük

* Doç. Dr. Münire Erden, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

ailelerin genellikle gelir düzeyleri de düşük olduğu için öğretmenlik mesleği bu ailelerin çocuklarının yu- kanya doğru toplumsal hareketliliğini de art- trabilmektedir. Oysa eğitim ve gelir düzeyi yüksek aileler, öğretmenlik mesleği çocuklarının sosyal sta- tüsünü düşüreceği ya da değiştirmeyeceği için ço- cuklarının öğretmen olmasını istemeyebilirler.

Ülkemizde gözlenen diğer bir davranış biçimi de öğretmenlik mesleğinin çoğunlukla kız çocukları için daha uygun bir meslek olarak görülmesidir. Bu ne- denle aile içinde kız çocuklarının öğretmenlik mes- leğine yönelik tutumlarının daha olumlu hale gelmesi beklenir. 80'li yıllarda yapılan araştırmalar bu olguyu destekler niteliktedir. Örneğin, Erden ve Aşkar ile Çe- lenk kız öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkeklerden anlamlı derecede olumlu olduğunu bulmuşlardır. Ancak 1992 yılında Şahin tarafından yapılan benzer bir araştırmada, öğ- retmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının cin- siyete göre değişmediğini göstermiştir [6].

İşlevsel kuramlara göre ise, birey kendi ih- tiyaçlarına uygun objelere yönelik olumlu tutum ge- liştirir. Bireyin tutumunu değiştirmek için de onun ih- tiyaçlarının ne olduğunu belirlemek gerekir. Bu görüşe göre bireyin bir objeye yönelik tutumları olumlu ise o obje onun ihtiyaçlarını karşılıyor de- mektir. Öğrencilerin sertifika derslerine yönelik tu- tumları bu açıdan irdelenirse, öğrencilerin derslere yönelik olumlu tutum geliştirmesi için hem öğretmen olmaya istekli olması hem de derslerin beklenti ve ih- tiyaçlarına uygun olması gerekir.

Bu araştırmanın temel amacı yukarıdaki bilgilerin ışığında, öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumlarını ve tutumlarını et- kileyen bazı faktörleri belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

1. Öğrencilerin sertifika derslerine yönelik tu- tumları, cinsiyetlerine göre değişmekte midir?
2. Öğrencilerin sertifika derslerine yönelik tutumu annelerinin eğitim durumuna göre de-ğişmekte midir?
3. Öğrencilerin sertifika derslerine yönelik tu- tumları babalarının eğitim durumuna göre de-ğişmekte midir?
4. Öğrencilerin sertifika derslerine yönelik tu- tumları alanlarına göre değişmekte midir?
5. Öğrencilerin sertifika derslerine yönelik tu- tumları öğretmen olma isteklerine göre de-ğişmekte midir?

2. YÖNTEM

Araştırmada öğretmen adaylarının tutumları be- timlendiği için survey yöntem kullanılmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 1993 yılında H. Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih ve Türk Dili ve Edebiyatı (TDE) bö- lümlerinde okuyup sertifika derslerini alan ve Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Eğitimi bölümü son sınıf öğ- rencileri oluşturmaktadır.

Ölçme araçlarının uygulandığı gün sınıfta bulunan ve ölçme araçlarını eksiksiz dolduran 174 kişi araş- tırmanın örneklemini oluşturmuştur.

2.2. Veri Toplama Teknik ve Araçları

Araştırmada veriler, öğretmen adaylarının öğ- retmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumlarını ölçen bir ölçme aracı ve bu araca ekli, adayların ki- şisel özelliklerini belirlemeye yönelik 6 sorudan olu- şan bir anket ile toplanmıştır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikasına yönelik tutumları, araştırmacı tarafından geliştirilen Li- kert tipi bir ölçekle ölçülmüştür. Ölçek 5 olumlu, 5 olumsuz tutum cümlesinden oluşmaktadır. Ce- vaplayıcılar her cümleye ilişkin görüşlerini tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, ta- mamen katılmıyorum kategorilerinden birini seçerek belirtmişlerdir. Ölçeğin alfa iç tutarlılık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler analiz edilirken önce ör- nekleme giren tüm cevaplayıcıların öğretmenlik ser- tifikası derslerine yönelik tutum puanları he- saplanmıştır. Ölçek puanlanırken olumlu ve olumsuz cümleler göz önünde bulundurularak cevap ka- tegorileri olumludan olumsuza doğru 5, 4, 3, 2, 1, olarak puanlanmıştır. Bu nedenle, ölçekten ali- nabilecek en yüksek puan 50, en düşük puan 10'dur.

Cevaplayıcıların tutum puanları hesaplandıktan sonra, araştırma problemine göre t testi ya da tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

2.4. Bulgular ve Yorum

Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumları araştırmanın alt problemlerine göre aşağıda ve- rilmektedir.

2.4.1. Cinsiyet : Araştırmanın birinci alt prob- leminde öğrencilerin öğretmenlik sertifikası ders- lerine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre değişiyor mu? biçiminde ifade edilmişti.

Bu soruya yanıt aranırken önce öğrenciler cin- siyetlerine göre iki gruba ayrılmış ve grupların or-

talama tutum puanları t testi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan istatistiksel analiz sonucu $t(172) = 1.388$ bulunmuştur. Bu değer $p < .05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Diğer bir deyişle öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutum puanları cinsiyetlerine göre değişmemektedir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren öğretmen adaylarının % 64.4'ü kız, % 35.6'sı erkektir. Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutum puanları ortalamalarına bakılınca, erkek öğretmen adaylarının tutum puanlarının ortalamasının (37.24) kız öğretmen adaylarının tutum puanlarının ortalamasına (35.5) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Her iki grubun derslere yönelik tutumları "kararsızım" ile "katılıyorum" kategorileri arasında yer almaktadır.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Öğretmenlik Sertifikası Tutum Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Cinsiyet	N	%	X	S
Kız	112	64.4	35.5	7.57
Erkek	62	35.6	37.2	7.87

Bu bulgulara dayalı olarak öğretmen adaylarının sertifika derslerine yönelik tutumlarının cinsiyetten başka faktörler tarafından etkilendiği söylenebilir. Bu sonuçlar dolaylı olarak, ülkemizde geleneksel olarak öğretmenlik mesleğinin kızlara daha uygun olduğu görüşünün önemini kaybettiğinin bir göstergesi olabilir.

2.4.2. Annenin Eğitim Durumu: "Öğrencilerin sertifika derslerine yönelik tutumu annelerinin eğitim durumuna göre değişmekte midir?" sorusuna yanıt aranırken önce öğrenciler annelerinin eğitim durumlarına göre gruplanmıştır. Annelerinin eğitim durumu A. İlkokuldan terk ya da okula gitmemiş, B. İlkokul mezunu, C. Ortaokul mezunu, D. Lise mezunu ve E. Üniversite mezunu olmak üzere 5 gruba ayrılmıştır. Sonra öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumuna göre sertifika derslerine yönelik tutum puanlarının ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır (Bkz. Tablo 2).

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Sertifikasına Yönelik Tutum Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Eğitim Durumu	N	%	X	S
A	37	21.3	36.73	7.1
B	89	51.1	36.62	8.1
C	22	12.6	33.78	9.4
D	20	11.5	36.1	6.2

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının annelerinin eğitim düzeyleri oldukça düşüktür. Öğretmen adaylarının annelerinin yaklaşık % 72'sinin ilkokul düzeyinde ve altında bir eğitim görmüş oldukları anlaşılmaktadır. Annelerin sadece % 3.5'i yüksek öğrenim görmüştür. Bu bulgular Çelenk'in araştırmasını destekler niteliktedir.

Annelerinin eğitim durumuna göre öğretmen adaylarının sertifika derslerine yönelik tutum puanlarının ortalamalarına bakıldığında lise ve ilkokul mezunu annelerin çocuklarının tutum puanlarının ortalamasının yaklaşık 36, diğer gruplarda ise yaklaşık 33 olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumlarına göre tutum puanları ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlılığını kontrol etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'de özetlenmektedir.

Tablo 3'de görüldüğü gibi Analiz sonucunda F değeri .764 olarak hesaplanmıştır. Bu değer $p < .05$ için istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Diğer bir deyişle öğretmen adaylarının sertifika derslerine yönelik tutumları annelerinin eğitim durumuna göre değişmemektedir.

Tablo 3: Annelerin Eğitim Durumlarına Göre Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutum Puanlarının Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F
Annenin Eğt. Duru.	194.257	4	48.564	.764
Hata	10742.208	169	63.563	
Toplam	10936.466	173		

Bu bulgulara dayalı olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumlarının annelerinin eğitim durumlarından başka faktörler tarafından etkilendiği söylenebilir.

2.4.3. Babanın Eğitim Durumu : Öğrencilerin sertifika derslerine yönelik tutumları babalarının eğitim durumuna göre değişmekte midir? sorusuna yanıt ararken de önce öğrenciler babalarının eğitim durumlarına göre gruplanmıştır. Babaların eğitim durumu da annelerde olduğu gibi 5 gruba ayrılmıştır. Sonra babalarının eğitim durumuna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutum puanlarının ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır (Bkz. Tablo 4).

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Sertifikasına Yönelik Tutum Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Eğitim Durumu	N	%	X	S
A	9	5.2	35.67	6.3
B	83	47.7	36.63	7.6
C	15	8.6	36.1	7.9
D	39	22.4	35.18	8.5
E	28	16.1	35.5	9.0

Tablo 4'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının babalarının eğitim düzeyleri de oldukça düşüktür. Öğretmen adaylarının babalarının yaklaşık yarısının ilkökul ve altında öğrenim gördükleri gözlenmektedir. Üniversite mezunu baba sayısı anne sayısından fazla olmakla birlikte % 16.1 düzeyindedir. Bu bulgular da Çelenk'in araştırmasını destekler niteliktedir.

Öğretmen adaylarının, babalarının eğitim durumlarına göre sertifika derslerine yönelik tutumlarına bakıldığında ilkökul ve lise mezunu babaların çocuklarının tutum puanlarının yaklaşık 36, diğerlerinin ise yaklaşık 35 olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının babalarının eğitim durumlarına göre tutum puanları ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlılığını kontrol etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5'de özetlenmektedir.

Tablo 5'de görüldüğü gibi, analiz sonucunda F değeri .347 olarak hesaplanmıştır. Bu değer p .05 için istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Diğer bir deyişle öğretmen adaylarının sertifika derslerine yönelik tutumları babalarının eğitim durumuna göre değişmemektedir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Öğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutum Puanlarının Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F
Babanın Eğt. Duru.	89.15	4	22.288	.347
Hata	10847.315	169	64.185	
Toplam	10936.466	173		

Bu bulgulara dayalı olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumlarının babalarının eğitim durumlarından başka faktörler tarafından etkilendiği söylenebilir.

2.4. Alan etkisi : Öğretmen adaylarının konu alanlarına göre sertifika derslerine yönelik tutumları

arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakmak için, önce öğretmen adayları alanlarına göre gruplara ayrılmış ve her grubun ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır (Bkz. Tablo 6).

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Alanlarına Göre Öğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Alan	N	X	S
Fizik	28	40.86	4.5
Kimya	31	33.77	8.1
Matematik	24	37.58	6.9
Biyoloji	31	34.74	6.5
T.D.E.	34	30.77	8.64
Tarih	26	41.12	6.58

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğretmenlik sertifikası dersine yönelik tutumu en olumlu olan grup tarihtir (41.12). Tarihi, 40.86 ortalama puan ile fizik ve 37.58 ortalama puan ile matematik takip etmektedir. Tutum puan ortalaması en düşük olan alan ise 30.77 ile TDE'dir. Alanlar arasındaki farkın anlamlılığını kontrol etmek için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçları tablo 7'de özetlenmektedir.

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının Alanlarına Göre Öğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutum Puanlarının Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kd	Sd	KO	F	P
Alan	2533.07	5	506.615	10.128	.04
Hata	8403.388	168	50.02		
Toplam	10936.466	173			

Tabloda görüldüğü gibi varyans analizi F değeri 10.128 olarak hesaplanmıştır. Bu değer p < .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu durum, öğrencilerin öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumlarının alanlarına göre değiştiğini göstermektedir.

Gruplar arasındaki farkın kaynağını bulmak için Sheffé testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucu, Tarih alanında öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutum puanları ortalaması, matematik ve fizik dışında kalan alanlarda öğrenim görenlere göre anlamlı derecede farklı olduğu bulunmuştur. Tablo 6'da verilen ortalama puanlara bakıldığında farkın tarih alanı lehine olduğu görülmektedir. Ayrıca Fizik alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile Kimya ve TDE alanında öğrenim görenlerin tutumları arasındaki fark da fizik alanı lehine

anamlı bulunmuştur. Matematik alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının tutum puanları ortalaması ise yalnız TDE alanında öğrenim görenlerden anlamlı derecede yüksektir.

Bu bulgular, öğretmen adaylarının alanlarına göre sertifika derslerine yönelik tutumlarının farklılık gösterdiğini göstermektedir. Eğitim Fakültesinin temel işlevi öğretmen yetiştirmek olduğu için bu fakülteye bağlı alanlarda öğrenim görenlerin Edebiyat Fakültesine bağlı alanlarda öğrenim görenlere göre daha olumlu tutuma sahip olmaları beklenirdi. Ancak bulgular, farklılığın öğretmen adaylarının bağlı oldukları fakülteden çok alandan kaynaklandığını göstermektedir. Diğer yandan alanın sosyal ya da fen olmasının da bir faktör olmadığı söylenebilir. Hem sosyal hem de fen alanındaki öğretmen adaylarının tutumları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

2.4. Öğretmen olma isteği : "Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikasına yönelik tutumları öğretmen olma isteklerine göre değişiyor mu?" biçiminde ifade edilen araştırmanın son problemine yanıt aranırken, öğretmenliğin kendileri için iyi bir meslek olduğuna inanan öğretmen adaylarının tutum puanlarının ortalaması ile alanıyla ilgili başka bir iş bulsaydım öğretmen olmak istemezdim yanıtını verenlerin tutum puanlarının ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır (Bkz. tablo 8).

Tablo 8: Öğretmen Adaylarının Öğretmen Olma İsteklerine Göre Öğretmenlik Sertifikası Tutum Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

	<u>N</u>	<u>%</u>	<u>X</u>	<u>S</u>
A	132	75.9	36.85	7.72
B	42	24.1	33.83	8.33

Tablo 8'de görüldüğü gibi öğrencilerin % 75.9'u gibi büyük bir kısmı öğretmenliğin kendileri için iyi bir meslek olduğuna inanmaktadırlar. Buna karşın öğretmen adaylarının % 24.1'i alanları ile ilgili başka bir işte çalışmayı tercih etmektedirler. Bu sonuçlar öğretmen adaylarının büyük ölçüde öğretmen olmaya istekli olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarının, öğretmen olma isteklerine göre öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutum puanlarının ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını kontrol etmek için t testi kullanılmıştır. Analiz sonucu $t(172) = 2.163$ olarak hesaplanmıştır. Bu değer $p < .05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Diğer bir deyişle öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları öğretmen olma isteklerine göre değişmektedir. Tablo 8'de görüldüğü gibi fark öğretmenliği kendileri için uygun bir meslek olarak görenlerin lehinedir.

Bu bulgulara dayalı olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumlarının onların öğretmen olma isteklerine göre değiştiğini göstermektedir. Ancak, öğretmen adaylarının tutum puanlarının ortalamasına bakıldığında istekli olan öğretmen adaylarının bile tutumlarının çok olumlu olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlar öğretmenlik sertifikası programlarının adayların ihtiyaçlarını fazla karşılayamadığı biçiminde yorumlanabilir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin, anne ve babalarının eğitim durumunun, alanlarının ve öğretmen olma isteklerinin, öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonuçları aşağıda özetlenmektedir.

1. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyetlerine, anne ve baba eğitim durumlarına göre değişmemektedir.

2. Öğretmen adaylarının sertifika derslerine yönelik tutumları, konu alanlarına göre farklılık göstermektedir. Tarih alanında öğrenim gören öğrencilerin tutumları kimya, biyoloji, TDE alanında öğrenim gören öğrencilerin tutumlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede olumludur. Matematik ve fizik alanında öğrenim gören öğrencilerin tutumları da TDE öğrencilerinden anlamlı derecede olumlu bulunmuştur.

3. Öğretmen adaylarının sertifika derslerine yönelik tutumları öğretmen olma isteklerine göre değişmektedir. Öğretmen olmaya istekli öğrencilerin tutum puanı ortalamaları, istekli olmayanlardan istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen bulgular bir bütün olarak ele alındığında, öğrencilerin öğretmenlik sertifikasına yönelik tutumlarının kişisel özelliklerinden çok, verilen eğitimin niteliğinden etkilendiği söylenebilir. Bu nedenle bundan sonra yapılacak çalışmalarda, öğretmen adaylarının, öğretmenlik sertifikası programına ilişkin görüşlerinin alınması ve programın hedeflerinin öğrencilerin ihtiyaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi gerekir. Bu tür araştırmalarla, programın öğrenciler için daha anlamlı ve cazip hale gelmesi ve öğretmen adaylarının tutumlarının daha olumlu olması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- [1] Bloom, S. B. (1976) : **Human Characteristics and School Learning**. New York McGraw-Hill Book Company.
- [2] Watson, L. D., Tregerthan G. ve Frank, J. (1984) : **Social Psychology: Science and Application**. USA. Scott. Foresman and Company.
- [3] Wrihtsman, S. L. (1972) : **Social Psychology in the Seventies**. California Brooks / Cole Publishing Company.
- [4] Worchel, S. ve Cooper, J. (1979) : **Understanding Social Psychology**. Illinois. The Dorsey Press.
- [5] Çelenk, S. (1988): **Eğitim Yüksekokulu Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları**. Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmamış Doktora Tezi.
- [6] Şahin, N. (1992) : **Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi 3. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları** . Ankara. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.